

"ASSESSMENT OF CONTRIBUTION OF THE ANNA LINDH EURO-MEDITERRANEAN FOUNDATION FOR THE DIALOGUE BETWEEN CULTURES TO CSOs

ANNA LINDH AVRUPA-AKDENİZ KÜLTÜRLER ARASI DİYALOG VAKFI'NIN SİVİL TOPLUMA KATKISININ DEĞERLENDİRİLMESİ¹

Prof. Dr.

Necdet SAĞLAM

Sivil Toplum ve Kalkınma Enstitüsü Derneği Başkanı

info@stked.org

1. GİRİŞ

Avrupa-Akdeniz İşbirliği amacıyla Avrupa Birliği, Akdeniz ülkeleri ve Türkiye Cumhuriyeti dahil 42 ülke tarafından kurulan Anna Lindh Avrupa-Akdeniz Kültürler Arası Diyalog Vakfı (ALF) 2005 yılında kurulmuştur. ALF Akdeniz'in her iki kıyısındaki toplumların ve insanların, birbirlerine yakınlaşması ve ortak projeler gerçekleştirmesi amacıyla kurulmuştur. ALF, Akdeniz'de kültürler arası işbirliğini geliştirmek ve bölgenin ortak geleceğinin inşası için sivil toplum desteklemekte, desteklemektedir. Vakıf 42 ülkede 3900 üzerinde sivil toplum kuruluşu ve diğer bazı kuruluşları çatısı altında toplamakta ve çok önemli çalışmalar yapmaktadır. ALF 2014 yılında 10. yılını kutlamaktadır.

ALF çeşitliliği artırmayı, toplumu açık ve çoğulcu demokrasiye teşvik etmeyi ve kapsayıcı ve sürdürülebilir insani kalkınmayı hedefleyen bu proje sivil toplumu harekete geçiren bir faktör olarak, kültürler arası diyalogu benimsemiştir.

Bu bildiri de ALF'nın bölgede yapmış olduğu çalışmalar ve sivil topluma katkısı değerlendirilecektir.

2. ALF KURULUŞ AMACI

1995 yılında Barselona deklarasyonu ile AB ve Akdeniz ortaklığı kurulmuştur. 2003 yılında AB bir rapor ile bir Avrupa-Akdeniz Kültürlerarası Diyalog Vakfı oluşturulmasını önermiştir. 2004'te ile Avrupa- Akdeniz ülke dışişleri bakanları vakfın kurulması konusunda anlaşmışlardır. 2005 yılında kurulan vakfa sevilen İsveç eski Dışişleri Bakanı Anna Lindh adı ilave edilmiştir. ALF, bölgenin ortak geleceği için sivil toplum desteklemekte, Akdeniz'de kültürler arası işbirliğini geliştirmek amacıyla insanları bir araya getirmektedir. Vakıf kurulduğu 2005 yılından bu tarafa, farklı kültür ve inançlardan insanlar arasında karşılıklı algılamalar üzerine yapılan faaliyetleri desteklemektedir. Vakıf çeşitli faaliyet ve eylem yoluyla Avrupa-Akdeniz Bölgesi için Kültürlerarası Strateji gelişimine katkıda bulunmakta, karar vericiler ve kurumları ile ortak değerleri savunan önerileri desteklemektedir. Vakıf Akdeniz'de bir refah ve barış alanı yaratılmasını desteklemektedir. Vakıf kültürler arası diyalogu, birlikte yaşamayı ve çeşitliliği desteklemektedir. Vakfın faaliyetleri toplum yararına ve sosyal diyalog temalı faaliyetler üzerine yoğunlaşmıştır. Vakfın çalıştığı konular arasında; Eğitim ve Gençlik; Kültür ve Sanat, Barış ve İşbirliği varlığı; Değerler, Din ve Maneviyat, Şehirler ve Göç, Medya yer

¹ Bu makale, 11-13 Mayıs 2014 tarihinde Eskişehir'de düzenlenen 'Türk Dünyası Sivil Toplum Zirvesi' nde bildiri olarak sunulmuştur.

Dünya ölçeğinde 3.900'un üzerinde sivil toplum kuruluşu ve diğer kuruluşları (belediyeler, üniversiteler vb.) bünyesinde bulunduran yegâne kuruluşlardan birisidir. Bölge için özellikle Akdeniz'de birlik için önemli çalışmalar ve katkılar yapmaktadır. Akdeniz Parlamenterler Birliği, Akdeniz Belediyeler birliği ile paralel amaçlar için çalışmalar yürütmektedir.

2013 yılında 'Gençlik' başlıca temaları, 'Kadın', 'Göç' ve 'Medya' üzerinde Barselona ve İstanbul Cezayir ve Rabat'ta bölgesel toplantılar yapılmıştır.

ALF belli aralıklarla Medya ve Algılar Raporu hazırlanmaktadır. Kültürlerarası Eğilimler Anna Lindh Raporu ve Gallup Anketi tematik odak Akdeniz üzerinden karşılıklı algıları ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca ALF periyodik olarak Anna Lindh Digest yayımları çıkarılmaktadır. Bu yayın ile sivil toplum Avrupa-Akdeniz bölgesi genelinde kültürlerarası diyalog için ilgili alanlarda, derinlik makalelerinde, birlikte bağlamsal bilgi ve uzman analiz haber bir seçim getirmek için bir kaynaktır.

4. ALF FORUMLARI

ALF belli aralıklarla üyelerinin ve diğer kuruluşların, hükümetlerin, yerel yönetimlerin katılımıyla forumlar düzenlemektedir. Forumlarda Agora (stratejik tartışmalar ve savunuculuk); Medine (iyi uygulamalar ve proje fikirleri); ve Kültürler fuarı (ağ ve değişimi) gibi yapılar yer almaktadır. Forumlarda 42 ülkeden sivil toplum kuruluşları bir araya gelerek iyi uygulamalarını anlatmakta, yeni işbirliği olanakları bulmakta ve sivil toplumun bölgede gelişimine katkı vermektedirler.

Vakıf 2010 yılında Barselona 800'ün üzerinde sivil toplum kuruluşunun katılımı ile Anna Lindh Vakfı forumunu yapmış ve forumda vakıf amaçları çerçevesinde çeşitli oturum, sergi, sivil toplum fuarı vb. etkinlikler yapılmıştır.

2013 yılında ise 1.000'in üzerinde 42 ülkeden sivil toplum kuruluşu katılımcısı ile Avrupa Parlamentosu başkanı AB Komisyonu ve diğer hükümet temsilcilerinin de katıldığı forum düzenlenmiş ve forum geleneksel hale gelmiştir. Forum Arap Baharı ve Avrupa-krizin sosyal etkileri tarihsel olayların olduğu bir dönemde bölgeyle ilgili geniş katılımlı bir toplantı olması nedeniyle önemlidir. Forum yerel idarelerin, parlamenterlerin ve başlıca uluslararası kurum temsilcilerinin yanı sıra, Akdeniz Birliği ülkelerinden gelen tüm STK'ler, sivil toplum kuruluşları ve gençlik liderleri bir araya gelmiştir. ALF ve Avrupa Akdeniz Parlamenterler Meclisi arasında yeni bir ortaklık sayesinde, Forum ayrıca Üye ülke Parlamentoları Başkanları ilk Euro-Med Zirvesi organize edilmiştir.

Resmi açılış töreninde konuşan Anna Lindh Vakfı Başkanı André Azoulay, şunları söyledi: "Bu toplantı yeni birçok işaret görüyoruz, demokrasi ve ortak ve Avrupa vatandaşları ve Akdeniz bölgesi tarafından tanınan daha iyi bir yaşam kalitesi için umutları ile bir Akdeniz vatandaşlık tarihinin ortaya çıkmasına tanık oluyoruz. Vakfa katılan binlerce sivil toplum kuruluşu bölgenin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Avrupa Akdeniz kimliği oluşturan değerleri arıyor olacağız ve gelecek için bir yol haritası oluşturulması gerekiyor. "

Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Akdeniz Parlamenterler Meclisi Başkanı Martin Schulz, "Avrupa-Akdeniz işbirliğinin Sermaye, hareketlilik ve piyasalar üç ilkesi üzerine inşa edilmiştir. Bu nedenle siyasi diyalog insanlar, parlamentolar ve katılımcılar üzerine inşa edilmelidir" diyerek bölgenin işbirliğinin önemini vurgulamıştır.

5. ALF PROJE ÇAĞRILARI

ALF kuruluşundan bu tarafa 42 ülkedeki üye sivil toplum kuruluşlarına proje bazlı hibeler vererek, bölgedeki işbirliğinin gelişmesine katkı yapmaktadır. Destek verilen projeler kar amacı gütmemeli, projeler sadece bir ya da birden fazla Avrupa-Akdeniz Ortaklığı ülkesinde gerçekleştirilmekte ve proje ortaklarından en az biri Avrupa ülkelerinden, diğerleri de Akdeniz Ortaklığı Ülkelerinden olması koşulu vardır. Seçilen projelere 20.000-75.000 Avro arası destek sağlanmamaktadır.

Sunulan projelerde en bir az bir kuzey, birde güney (veya 2) ülkeden sivil toplum kuruluşunun ortak olması istenmektedir. Günümüze kadar yüzlerce projeye fon sağlamıştır. Son yapılan çağrılar ve konu başlıkları aşağıda verilmiştir.

2013 Proje Çağrısı ile diyalog, çeşitlilik, demokrasi ve kalkınma alanlarındaki öncelikli stratejisini göz önünde bulundurularak sivil toplumun ve vatandaşların katılımını ve örgütlenmesini destekleyen projelere fon sağlanmıştır. 2012 çağrısında ise ALF 4D Stratejisi doğrultusunda vatandaşlık ve kaynaştırma için sivil toplumu harekete geçirmeyi ve güçlendirmeye teşvik eden projeleri desteklenmiştir. 2010 Çağrısında Barış ve bir arada yaşama kültürünü geliştirmek; kültürlerarası diyalog yoluyla çeşitliliğe ve karşılıklı anlayışa saygıyı geliştirerek insanların bir araya gelmesine katkı sağlamak amaçlanmıştır. Program kapsamında “Şehirler, Göç ve Çeşitlilik” ile “Bir arada Yaşama ve Barış Kültürü” konularında çalışmalara destek verilmiştir. 2009 Çağrısında ALF Avrupa-Akdeniz sivil toplumun somut eylemlerin uygulanmasını desteklemek için iki teklif çağrısı yayınlamıştır.

6. KÜLTÜRLERARASI YURTTAŞLIK İÇİN EĞİTİM

ALF diyalog ve kültürlerarası beceri vatandaşlık öğrenmeyi teşvik odaklanarak, eğitimciler ve gençlik liderleri için programlar ve kaynaklarını geliştirmektedir. Yapmış olduğu bazı çalışmaları şekilde sıralayabiliriz: Kültürlerarası vatandaşlık El Kitabı, British Council ile ortaklaşa başlatılan 'Genç Arap Sesler' Eğitimi, Okullarda kültürel ve dini çeşitlilik yönetme programı, Öğretmenler Kılavuzu, Arap Birliği, ISESCO ile Tarih Ders Kitaplarının Yazarları için rehber, Sabancı Üniversitesi'nde Kültürlerarası Diyalog Anna Lindh Başkanlığı.

7. SOSYAL DEĞİŞİM İÇİN KÜLTÜR VE SANAT

ALF karşılıklı algılamaları köprü ve sanatsal yaratım ve hareketliliği ile toplulukları güçlendirmek, bölgedeki kültürel yöneticileri ve gruplarla çalışmaktadır. Bu kapsamda vakfın yapmış olduğu faaliyetler ve toplumsal katkılar aşağıdadır. Bu kapsamda yapılan bazı faaliyetler şunlardır:

Akdeniz'de Tercüme Haritalama (Transeuropeenes ortaklığı Akdeniz bölgesinde çeviri zorlukları üzerinde ilk haritalama çalışması ve programı)

Arap Çocuk Edebiyatı Portalı; Arap bölgesinde çocuklar arasında okumayı teşvik ve çocuk edebiyatı alanında profesyoneller arasında diyalogu arttırmak amaçlı bir web sitesi oluşturulmuştur.

Farah El Bahr ' Akdeniz Festivali; İskenderiye uluslararası kültür festivali bölgedeki ülkelerde sanatsal grupları bir araya getirerek, Akdeniz'in kültürel çeşitlik üzerine odaklanmıştır.

Dawrak - Değişim Sanat

Değişim için Dawrak Sanat kültürel ifade ve diyalogu desteklemek için , yanı sıra çeşitli Arap toplulukları arasında kültüre erişimi iyileştirmeyi amaçlamaktadır

ALF ve Akdeniz Avrupa Enstitüsü (IeMed) işbirliğiyle hayata geçirilen 2,500 kelime ile sınırlı olan bir Kelimelerin Denizi Hikaye Yarışması (Sea of Words) düzenlemektedir. Yarışma, ALF ağının aktif olduğu 42 ülkeden 18-30 yaş arası gençlerin katılımına açıktır. Hazırlanan kısa hikayelerin kültürler arası diyalogun politik, sosyoekonomik, ekonomik ve çevresel boyutları ile ilgili konulara odaklanması gerekmektedir. 2012 yılında bu yarışmada Türkiye'den Ömer Çiftçi “Çiçekler kurumuş mudur? (Would the flowers have really gone dry?) hikâyesiyle ilk 14'e kalarak yarışmanın kazananları arasında yer almıştır. 2014 yılında 6.sı düzenlenmiş ve yarışmanın 2014 teması Avrupa Konseyinin aynı isimli kampanyası çerçevesinde belirlenen “Gençlerin Nefret Söylemi ile Online Mücadelesi” olarak belirlenmiştir.

8. MEDYA: KÜLTÜRLER ARASINDA GAZETECİLER

ALF kültürler arasında ve kültürel çeşitlilik konularında genç gazetecileri desteklemekte, ve böylece editörler, medya uygulayıcıları için platformlar oluşturmayı amaçlamıştır. ALF Kültürler arası

konularda medya, akademik uzmanlar ve sivil toplum arasında ulusal ve bölgesel çalışmalar yapmaktadır. Akdeniz' in iki kıyısında medya uygulayıcıları desteklemek, Medeniyetler İttifakı ve Avrupa Komisyonu ile Hızlı Tepki Medya Mekanizmasını geliştirmek istenmektedir. Kültürler haberler ve kültürel çeşitlilik konularında gazetecileri desteklemektedir.

ALF Uluslararası Gazeteciler Federasyonu ile ortaklaşa 2006 yılında kurulan, Anna Lindh Vakfı Akdeniz Gazetecilik Ödülü vermeye başlamıştır. ALF 42 ülkesinden yazılı basın, televizyon, radyo ve yeni medya gazetecileri çalışmalarını ödüle başvurabilmektedir. Bu ödül ile kültürler arası farklılıklar ve eşitlik alanındaki sorunlara işaret eden ve bu alanda haber yapan gazetecilerin pozitif rolünü ön plana çıkarmak amaçlanmaktadır. Yarışmaya katılacak haberlerin bu amaç doğrultusunda, Avrupa-Akdeniz Bölgesi'nde, azınlıklar, göç, uyum, dini kimlik ve gelenekler gibi konuları ele alması gerekmektedir. 2014 yılında ALF Gazetecilik Ödüllerinin 8.'cisi düzenlenmektedir. Sunulacak çalışmalar, Avrupa-Akdeniz toplumları içinde yer alan kültürlerarası konuları ele almalıdır. Ek olarak, 2014 yılı özel ödülü "Avrupa-Akdeniz Bölgelerinde Karşılaşılan Çeşitli Hoşgörüsüzlükler" başlığına ayrılmıştır.

2007 yılında Vercihan Ziflioğlu, "Türkiye'de Sanat ve Diyalog" isimli yazı dizisi ile ALF Gazetecilik Ödülü'nü kazanmıştır. Gazeteci, yazı dizisinde, Türkiye'deki başarılı projeler vasıtasıyla, sanatın Anadolu'da farklı topluluklar arasındaki diyalogu teşvik eden güçlü bir araç olduğunu anlatıyor. Ziflioğlu'nun makaleleri Haziran 2007'de Turkish Daily News'de yayınlanmıştır.

Ayrıca ALF, Birleşmiş Milletler Medeniyeler İttifakı dünya ile kendi yaratıcı vizyonunu paylaşmak için gençleri teşvik yıllık Çoğul + Video Festivali düzenlenmiştir.

Ayrıca ALF Dawrak- Kültürler arasında Gazeteciler programı ile Arap gazeteciler kültürlerarası hikâyeler ve bölgedeki diğer gazetecilik uygulamaları öğrenmek için diğer Euro-Med ülkelere değişim fırsatı sunan bölgesel bir girişimdir.

9. DARWAK: ALF VATANDAŞLIK DEĞİŞİM PROGRAMI

AB tarafından desteklenen ALF "DAWRAK-Citizens For Dialogue" programı katılım, etkileşim yoluyla kültürler arası diyalog oluşturan yenilikçi bir programdır. 2012-2014 planı olarak sivil toplum kuruluşları ile resmi kuruluşlar ve yerel otoriteler arasında köprü kurularak toplum diyalogu ve kültürel etkileşimin oluşturulması hedeflenmektedir.

Bu program kapsamında Avrupa-Akdeniz bölgesinde genç Sivil Toplum Örgütü üyelerinin taban/temel deneyimi kazanmaları, saha faaliyetlerine katılımının sağlanması ve farkındalık faaliyetlerine katılmalarını sağlayacak 1 ile 3 ay arası değişimler desteklenmektedir.

10. ALF TÜRKİYE FAALİYETLERİ

Vakıf kurucusu arasında yer alan Türkiye ALF ağında aktif olarak çalışmaktadır. ALF resmi açılış töreni AAPA Türk Grubu Başkanı, İstanbul Milletvekili Dr. Zeynep Karahan Uslu katılırken, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, 17 Ocak 2008'de İskenderiye'de ALF'nı ziyaret etmiştir.

Türkiye ALF ağına şuan itibarıyla 180'in üzerinde vakıf, dernek, belediye, üniversiteler, valilikler gibi üyesi mevcuttur. ALF kuruluşu ile Dışişleri Bakanlığı İstanbul Kültür Sanat Vakfını ağ başkanı olarak atamıştır. Daha sonra Sivil Toplum ve Kalkınma Enstitüsü Derneği ile Sistem ve Jenerasyon Derneği ağı eş koordinatör olarak katılmışlardır. 2013 yılında ise, İKSV yerini TÜSEV almıştır.

Ağ yönetimi Türkiye'deki 180'nin üzerindeki üye arasında koordinasyonu sağlamakta, belli aralıklarla ağ toplantıları düzenlemekte, üyelere yönelik ortak faaliyetler yapmaktadır. Örneğin 2011 yılında ALF Türkiye ağı yönetimi Step – 4 kapsamında Gönüllülük ve Aktif Katılım Anketi çalışması yapmış ve 16 Temmuz 2011 tarihinde İstanbul yapılan ağ toplantısında üyelerine sunarak görüşlerini alarak bu raporun sonunda yer alan gönüllük ve aktif katılım strateji belgesini oluşturmuştur. ALF Türkiye Ağı, Sosyal Sorumluluk, Kültür ve Çevre başlıkları altında Step 5 çalışmasını yapmış ve 40 yerli ve 10 yabancı sivil toplum kuruluşu temsilcisi ile atölye çalışmaları yaparak, raporu tamamlamıştır.

Türkiye'den vakıf forumlarına yüksek katılım ile temsil edilmekte, vakfın proje çağrılarını şimdiye kadar 50 yakın sivil toplum kuruluşu ortak veya proje yürütücüsü olarak katılarak hibe desteği almıştır.

11. SONUÇ

ALF, 42 ülkede 3900 'den fazla sivil toplum kuruluşlarını bünyesinde bulundurarak bölge çapında sivil toplum kuruluşları arasında ağlar oluşturmakta, sivil toplum kuruluşlarına proje desteği vermekte, ödüller yarışmalar, forumlar düzenlemektedir. ALF sivil toplum için çok önemli faaliyetler yaptığı ve sivil toplumun uluslararası ölçekte gelişmesine destek verdiği tespit edilmiştir.

Türk dünyası sivil toplum kuruluşları için de Türk Dünyası hükümetlerince ortak kurulacak ve Türkiye'de yönetimi olacak bir Türk Dünyası Sivil Toplum Vakfı kurulmasını önermekteyiz. Bu vakfa, Hükümetler TİKA, Yunusemre Vakfı gibi vakıflar başlangıçta fon sağlayabilirler.